

βιβλίον ἐξενεγκὼν ἐπὶ σοί, οἶόν τινα λειμῶνα γέμον ἀνθέων καὶ 65
 χάριτος. Προσεκύνησα δὲ πολλάκις ἐφ' οἷς οὐκ αὐτὸς μόνος
 ἀγαπᾷς τε καὶ ἐλεεῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν δέσποιναν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀξιοῖς (ὦ
 τῆς ὑπερβαλλούσης σου ἀγαθότητος!), ὁ φωστήρ, ὁ ἄδυτος ἥλιος
 πρὸς τὴν ὑπερφαῇ σελήνην, ὑπὲρ τίνος; ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ τεθνηκότος 70
 κυνός.

Ἐπὶ πᾶσιν, ἐπάνελθέ μοι ταχέως, τὸ τῶν τροπαίων συμπέρα-
 σμα τῷ ἐπιόντι ταμιεύσας καιρῷ.

39. Ῥωμανῷ βασιλεῖ τῷ Διογένη (L) / Ἐπιστολὴ παραμυθητικὴ
 πρὸς τὸν Διογένην ὅτε ἐτύφλωσαν αὐτόν· ἔοικε δὲ ἡ γραφὴ τῆς
 παραμυθίας ἐκ προστάγματος γεγονέναι τοῦ βασιλέως κυροῦ
 Μιχαήλ τοῦ Δούκα (K)

post 29.vi.1072

S 82 [P], C-M 6, H-M 49–51 [P], Spy 279–281 [a⁷]

Ἀπορῷ παντάπασι, γενναιότατε καὶ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε,

65–66 βιβλίον – χάριτος: cf. Π 504,7–9 ζῶ ἐπὶ τοῖς βιβλίοις ... ὥσπερ ἐν
 πολυανθεῖ λειμῶνι γενόμενος || 67 ἀλλὰ – ἀξιοῖς: cf. Π 157,73–78 ὁ δὲ νῦν τὸ
 κράτος παρὰ θεοῦ εἰληφώς, ὁ πᾶσι βασιλεῦσιν ἀνθάμιλλος ἢ ἀπαράμιλλος,
 ποίας ὑπὲρ ἐμοῦ φωνᾷς οὐκ ἀφίησι; τίνος τιμῆς οὐκ ἀξιοῖ; ποίαις οὐ χρήται
 πρὸς τὸ σὸν κράτος ὑπὲρ ἐμοῦ μεσιτείαις; ποίας οὐ ποιεῖται τὰς ἀξιώσεις; οἶδε
 γὰρ ὑπὲρ τίνος καὶ πρὸς τίνα παρακαλεῖ cum De Vries-Van der Velden
 1997,292 || 68 ὁ² – ἥλιος: cf. Π 39,21 καταυγάσει σε ἄδυτος ἥλιος
 69–70 ὑπὲρ² – κυνός: Π Reg. 9,8 τίς εἰμι ὁ δοῦλός σου, ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸν
 κύνα τὸν τεθνηκότα τὸν ὅμοιον ἐμοί; cf. Π 137,15–16

65 οἶόν: ἴων prop. Mil 266 || 66–67 μόνος – ἐλεεῖς P S H-M: ἀγαπᾷς τε καὶ
 ἐλεεῖς μόνον B || ep. 39 L 1r–2r, K 61r–62r, P 207r, Y 46v (des. mut.), C
 202r–203v, p¹ 146–147 (= P), p² 121v–123v (= C-M), a⁷ 97r–98r (= C-M), a⁹
 (= C-M), b² 245r–249r (= C-M), t 128r–130r (= C-M); tit. L et K: πρὸς τὸν
 Διογένην ὅτε ἐτύφλωθῃ P S τοῦ σοφωτάτου κυροῦ Μιχαήλ τοῦ Ψελλοῦ εἰς τὸν
 βασιλέα τὸν Διογένην ὅτε ἐτύφλωθῃ Y τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα τὸν
 Διογένην μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκκοπῆναι C πρὸς τὸν βασιλέα τὸν
 Διογένην μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκκοπεῖναι, ἐπιστολὴ παραμυθητικὴ
 C-M om. H-M || 1 παντάπασι L K P Y S H-M: παντάπασιν ἐπὶ σοὶ C C-M
 γενναιότατε – θαυμασιώτατε L K P S H-M: σοφώτατε καὶ θαυμασιώτατε Y
 θαυμασιώτατε καὶ γενναιότατε C C-M

πότερον ὡς δυστυχεστάτον σε ἄνθρωπον ἀποκλαύσομαι, ἢ ὡς
 εὐκλεέστατον θαυμάσομαι μάρτυρα. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψω εἰς
 τὰ ἐπενεχθέντα σοι λυπηρά, ἀριθμὸν καὶ δύναμιν ὑπερβαίνοντα,
 5 μετὰ τῶν ἀτυχεστάτων συναριθμῶ· ὅταν δὲ τὴν γνώμην σου
 ἐνθυμηθῶ τὴν ἀναίτιον, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ προθυμίαν, μετὰ
 τῶν μαρτύρων συγκαταλέγω. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὰς μυρίας κακώσεις
 ἔτι μείνης μεγαλοφυχῶν καὶ εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, ὑπὲρ τὴν ἀξίαν
 σὲ τίθημι τὴν μαρτυρικὴν· οὐ γὰρ οἶδα εἴ τις ἕτερος ἄνθρωπος
 10 τοσούτων ἐπειράθη κακῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ πᾶσιν ἀναίτιος.

Τοσοῦτον δὲ γνώθι παρ' ἐμοῦ, θεϊότατε ἄνθρωπε, ὅτι πάντα
 τὰ ἐν τῷ βίῳ γινόμενα τῆς θείας προνοίας καὶ οἰκονομίας
 ἐξήρτηται, καὶ οὐδὲν ἀλόγιστον, οὐδὲν ἀπρονόητον, ἀλλὰ πάντα
 ἐποπτεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός, καὶ ἀντὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιπόνων
 15 καὶ δυσχερῶν μεγάλας ἀντιδόσεις τοῖς ὑπομείνασι ταμιεύεται.
 Οἶδα μὲν γὰρ ὅτι δριμύ τὸ στερηθῆναι φωτός, καὶ ταῦτα ἐπιπό-
 νως οὕτως, καὶ ἐπὶ πολλαῖς προηγησαμέναις κακώσεσιν. Ἄλλ'
 αὖθις ἐπίσταμαι ὅτι μέγα τὸ ἀπολαῦσαι τοῦ θείου φωτός, ὅπερ

13–14 πάντα – ὀφθαλμός: locus communis; cf. Psel. Χρονογραφία Ep. 3,4–5

2 σε ἄνθρωπον L K P S H-M: ἀνθρώπων σε Y om. C C-M | ἀποκλαύσομαι L K
 P Y S H-M: om. C C-M || 3 θαυμάσομαι μάρτυρα K P Y S H-M: [ca. 17 litt.] L
 ἀποκαλέσομαι C C-M | μὲν L P Y C C-M S H-M: om. K || 5 συναριθμῶ L K P Y
 S H-M: ἀριθμῶ C C-M | ὅταν L K P Y S H-M: ὁπότεν C C-M || 6 καλοῦ C
 7 κακώσεις K P Y S H-M: om. L κακώσεις καὶ τιμωρίας C C-M || 8 ἔτι K P C
 C-M S H-M: om. L καὶ ἔτι Y | θεῷ K P Y post corr. C C-M S H-M: om. L κυρίῳ
 ante corr. C || 9 τίθημι P Y C C-M S H-M: om. L τίθεμαι K || 7–9 εἰ δὲ –
 μαρτυρικὴν K P Y C C-M S H-M: om. L || 9 ἕτερος L K P Y S H-M: om. C
 C-M || 10 τοσούτων – κακῶν : ἐπειράθη τοσούτων κακῶν C-M || 11 τοσοῦτον
 δὲ γνώθι παρ' ἐμοῦ L K: τοῦτο δὲ γνώθι παρ' ἐμοῦ P C C-M S H-M
 πληροφορήθητι δὲ ἐξ ἐμοῦ Y | θεϊότατε L K P S H-M: θεϊότατε καὶ
 θαυμασιώτατε Y θειώτατε C C-M || 12 προνοίας – οἰκονομίας K P Y C C-M S
 H-M: οἰκονομίας καὶ προνοίας L || 13 ἐξήρτηται L K P S H-M: ἐξήρτηται Y C
 C-M | ἀλόγιστον ... ἀπρονόητον L K P Y S H-M: ἀπρονόητον ... ἀσυλλόγιστον
 C C-M | οὐδὲν² L: καὶ οὐδὲν K οὐδὲ P Y C C-M S H-M || 14 ἐποπτεύει L K P Y S
 H-M: κατοπτεύει C C-M || 15 ἀντιδόσεις L P Y S H-M: τὰς ἀντιδόσεις K C
 C-M | ὑπομείνασι L K P Y post corr. C C-M S H-M: ὑπομένουσι ante corr. C
 16 μὲν L K P Y S H-M: om. C C-M || 16–17 ταῦτα – οὕτως L K P Y S H-M:
 οὕτως ἐπιπόνως C οὕτως ἐπίπονον C-M || 17 κακώσεσιν L K P Y S H-M:
 κολάσεσιν C C-M || 18 ἐπίσταμαι : [.....]μαι L | ὅτι K P C C-M S H-M: ὡς L Y
 τὸ ἀπολαῦσαι : [ca. 8 litt.]αι L | φωτός : [.]ωτός K

ἤδη προητοιμάσθη σοι, καὶ ὅσον οὕτω χορηγηθήσεται τῇ καρδίᾳ σου· ἀνάψει γὰρ ὁ θεὸς ἐν τῇ ψυχῇ σου ἀκήρατον φῶς, καὶ καταλάμψει σε ἡμέρα σωτήριος, καὶ καταυγάσει σε ἄδυτος ἥλιος· καὶ μισήσεις μὲν τοῦτο τὸ ἡλιακὸν πῦρ, ἀγαπήσεις δὲ τὸ νοητὸν ἐκεῖνο καὶ ἀπόρρητον φῶς.

Δὸς αἶνον τῷ θεῷ ὅτι, ἄνθρωπον ὄντα σε, ἄγγελον ἀπειργάσατο· καὶ ὁμμάτων σε στερηθέντα τοῦ κρείττονος φωτὸς κατηξίωσε, καὶ ἔταξε μετὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ ἀθλητῶν· καὶ τὸ ἐπίκηρον ἀφελόμενός σε διάδημα, οὐρανοπλόκῳ στεφάνῳ σὲ κατεκόσμησεν. Ἐνθυμήθητι τὸ μέλλον κριτήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι οἱ μὲν τὰ πολλὰ εὐτυχήσαντες ἐνταῦθα, ἢ παντελῶς τῆς ἐκεῖσε δόξης ἀπελαθίσονται, ἢ τιμῆς βραχείας ἀξιωθίσονται· σὺ δὲ ἐν δεξιᾷ σταθῆσι τοῦ δικαστοῦ λαμπρὸς λαμπρῶς ἐστεφανωμένος μαρτυρικῶ διαδήματι, ἀνεωγμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ θεία κατοπτρεύων

21 ἡμέρα σωτήριος: cf. Psal. Εἰς ... τὸν Διογένην ὅτε ἐβασίλευσεν = Or. pan. 18,3 νῦν ἡμέρα σωτήριος | ἄδυτος ἥλιος: cf. Π 38,68 ὁ ἄδυτος ἥλιος (scil. Romanus IV Diogenes) || 27 οὐρανοπλόκῳ στεφάνῳ: cf. e.g. AHG Sept. 30,35,2,24

19 ὅσον : δς C | οὕτω : [...] L || 20 ἀνάψει L K P C C-M S H-M: ἐπανάψει Y ὁ – φῶς L P C C-M S H-M: ἐν τῇ ψυχῇ σου ἀκήρατον φῶς ὁ θεός K Y 21 καταλάμψει ... καταυγάσει: K P Y C C-M S H-M: καταυγάσει ... καταλάμψει L | ἄδυτος ἥλιος : [ca. 8 litt.]ς L | καὶ – ἥλιος L K P Y S H-M: om. C C-M || 22 πῦρ L K P C C-M S H-M: om. Y | ἀγαπήσεις δὲ L P C C-M S: ἀγ[.]πήσεις δὲ K καὶ ἀγαπήσεις Y || 23 φῶς L K P Y S H-M: πῦρ C C-M 24 ὅτι – σε : ὁ[...] L || 24–25 ἀπειργάσατο L Y C C-M: ἀπειργάσ[.]το K εἰργάσατο P S H-M || 25 σε στερηθέντα L K: στερηθέντος σε P S H-M στερηθέντος σου Y || 25–26 καὶ – ἀθλητῶν L K P Y S H-M: om. C C-M || 27 σε L K P Y C-M S H-M: σου C || 28 τοῦ θεοῦ K P Y S: om. L C C-M 29 εὐτυχήσαντες ἐνταῦθα L K P S H-M: ἐνταῦθα εὐτυχήσαντες Y C C-M παντελῶς K P Y S H-M: om. L C C-M | ἐκεῖσε L K: ἐκεῖθεν P Y C C-M S H-M δόξης L K P Y S H-M: δόξης παντελῶς C C-M || 30 τιμῆς βραχείας L K P Y S H-M: βραχείας τιμῆς C C-M | σὺ – δεξιᾷ K P C C-M S H-M: σ[.....] δεξιᾷ L σὺ δὲ ἐκ δεξιῶν Y || 31 σταθῆσι L K P Y S H-M: καθίσσεις C C-M | λαμπρὸς L K P S H-M: λαμπρῶ Y om. C C-M || 31–32 μαρτυρικῶ διαδήματι K P Y C C-M S: om. L || 32 ἀνεωγμένοις – ὀφθαλμοῖς K P S H-M: ἀνε[.]μένοις τ[...] ὀφθαλμοῖς L ἀνεωγμένων σου τῶν ὀφθαλμῶν Y ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς C C-M

θεάματα. Καταφιλήσουσί σου τὰ πονέσαντα ὄμματα μάρτυρες, κατασπάσσονται ἄγγελοι, (θαρρούντως ἐρῶ) καὶ θεὸς αὐτός.

35 Τὴν τοσαύτην οὖν χαρὰν ἐνθυμούμενος, ἐπάναγε σεαυτὸν ἐπὶ τὸ εὐθυμότερον· καὶ εὐφραίνου «ἐν τοῖς παθήμασί» σου κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. Ἄνθρωπος μὲν γὰρ εἰς πρόσωπον, θεὸς δὲ εἰς καρδίαν ὁρῶν, μερίδα τινὰ θείαν ἐν τῇ ψυχῇ σου διέγνωκε· καὶ ἵνα μὴ συμπνιγῇ ταῖς σωματικαῖς ἀκάνθαις, τὸ μὲν σῶμα βραχὺ
40 διέφθειρε, τὸ δὲ ἀγαθὸν σπέρμα διεφύλαξεν ἀοράτως ἀοράτοις δυνάμεσιν.

Ἐπὶ πᾶσι καὶ πρὸ πάντων, ὁμνυμί σοι θεὸν ὃν ὁ ἀληθὴς πρεσβεύει λόγος, ὅτι ἀθῶως ἢ τοῦ βασιλέως ψυχὴ τοῦ σοῦ πειρα-

36 εὐφραίνου – σου: Col. 1,24 χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν 37–38 ἄνθρωπος – ὁρῶν: Greg. Naz. Εἰς ἑαυτὸν = Or. 36,7 ἄνθρωπος μὲν γὰρ εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ θεὸς εἰς καρδίαν. cf. I Reg. 16,7 ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ θεὸς ὄψεται εἰς καρδίαν || 38 μερίδα – θείαν: cf. Synes. Cyren. Αἰγύπτιοι ἢ περὶ προνοίας 1,9,2 sqq. ἢ γὰρ θεία μερίς ... cum Julian. Εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους κύνας 4,26 διὰ τῆς ἐνούσης ἡμῖν θείας μερίδος. cf. II 214,27 39 συμπνιγῇ ... ἀκάνθαις: iunctura saepe laudata. cf. Psel. Εἰς τὸ ‘πῦρ ἦλθον ...’ = Theol. I 77,24–25 τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον σπέρμα, συμπνιγὲν ταῖς ἀκάνθαις 40 τὸ – σπέρμα: cf. Psel. Λόγος ὅτε προσηνέχθη ἢ ὑπεραγία θεοτόχος εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων = Or. hag. 6,52–53 ἢ πρὸς θεὸν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν σπερμάτων ὁμοίωσις || 43 τοῦ βασιλέως: Michael VII Ducas (imperator: IX.1071 – 31.III.1078) (II XIX)

33 θεάματα L K Y C C-M: μυστήρια καὶ θεάματα fortasse recte P S H-M (cf. Greg. Naz. Ἀπολογητικός = Or. 2,74 τὸν τῶν μεγάλων ἐπόπτην ... μυστηρίων καὶ θεαμάτων) | σου L K P Y S H-M: om. C C-M | πονέσαντα L K Y C C-M: πονήσαντα P S H-M || 34 θαρρ[...]-τως L | καὶ K P Y C C-M S H-M: om. L 35 οὖν L K Y C C-M: om. P S H-M | χαρὰν L K P Y S H-M: προμυθίαν C προμυθείαν C-M | ἐπάναγε σεαυτὸν K P S H-M: ἐπανάγαγε σεαυτὸν L Y C C-M || 37 ἄνθρωπος L K P C C-M S H-M: ἄνθρωποι Y || 38 μερίδα – θείαν P C C-M S: μερίδα τινὰ L K σπιλάδα τινὰ Y | διέγνωκε K P Y S H-M: διέθηκε L προέγνωκε C προέγνωκεν C-M || 39 συμπνιγῇ L K P C S H-M: συμπνιγείς Y συμπνιγῆς C-M | σωματικαῖς L K P Y S H-M: βιωτικαῖς C C-M | σῶμα L K P Y S H-M: γὰρ τοῦτο τὸ C C-M | βραχὺ K P Y C C-M S H-M: om. L || 40 post διέφθειρε folia ceciderunt, itaque epistulae finis deest in Y | τὸ – σπέρμα K P C C-M S H-M: τὴν δὲ ψυχὴν L | ἀοράτως L K P Y C S H-M: ἀοράτων C-M 42 πᾶσι K P C C-M S H-M: πᾶσι οὖν L || 43 ὅτι K P C C-M S H-M: ὡς L 43–44 τοῦ² – γεγονότος K P S H-M: καὶ πάντη τοῦ σοῦ πειρασμοῦ γέγονεν L καὶ πάντως τοῦ γεγονότος C καὶ πάντων τῶν γεγονότων C-M

σμοῦ, καὶ πάντα τοῦ γεγονότος ἀνάιτιος. Ὅτε δὲ ἔδοξε κατορθώ-
σαι τὸ μηδεμίαν προγενέσθαι σοι κάκωσιν, τότε σοι τὸ πειρατή- 45
ριον προσεγένετο.

Ἦλγησεν ἀκούσας τὴν ψυχὴν· ἐστέναξε μέγα· ἐθρήνησεν·
ἐκόφατο περιπαθῶς· κατήνεγκε δακρύων κρουνούς· ἠῤῥατο
πολλάκις ἀποθανεῖν· ἠῤῥατο χανεῖν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν (μὴ
ἀπιστήσης μοι γράφοντι· οὐ ψευδὴς ὁ λόγος, οὐδὲ πρὸς χάριν, 50
ἀλλ' ἀληθὴς καὶ φωτὸς τηλαυγέστερος)· οὕτω παραμεμύθηται,
ἀλλ' αὐτὴν ἀπολέγεται τὴν ψυχὴν. Ἐχεις καὶ τοῦτο ἱκανὸν παρα-
μύθιον· ἔχεις ὃν ἐφίλεις δεσπότην, ἣ καὶ υἱὸν (εἵποιμι) γνησιώτα-
τον ἅμα καὶ φίλτατον· ἔχεις τὸν παραμυθησόμενον, τὸν ὑπὲρ σοῦ
κλαύσαντα, τὸν ἀναπαύσοντα, τὸν ἀγκαλίσόμενον καὶ τιμῆσοντα. 55

Ἐγὼ δὲ ἐβουλόμην αἵμασιν οἰκείοις ἢ δάκρυσιν τὴν παρούσαν
χαράξαι ἐπιστολὴν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν δυνατόν, ἔγραψα ὅπως δὴ-
ποτε· ἔγραψα, στενάζων μέγα καὶ ὠρυόμενος, ὅτι σε πάντοθεν

56–57 ἐγὼ δὲ – ἐπιστολὴν: cf. Psel. Ἐγκωμιαστικὸς εἰς ... Μιχαὴλ τὸν
Κηρουλλάριον = Or. fun. I 1,61,86–88 ὁ δὲ ἀποροῦντι ἐώκει ὅπως ἂν
ποιήσαιο τὴν γραφὴν· καὶ ὁ ἐπιτρέψας «μαρτυρικῶ, φησί, ταύτην ἐξύφανον
αἵματι» || 58 στενάζων – ὠρυόμενος: Ps. 37,9 ὠρυόμεν ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς
καρδίας μου

44 [...]αἴτιος L || 44–45 κατορθῶσαι K P S H-M: om. L C C-M || 45 μηδεμίαν
... κάκωσιν L K P S H-M: μηδεμία ... κάκωσις C C-M | τότε – τὸ² [ca. 8 litt.]
L || 47 ἤλγησεν: [ca. 7 litt.] L ἤλγησ[...] K | μέγα L K P S H-M: om. C C-M
47–48 ἐθρήνησεν ἐκόφατο K P S H-M: [ca. 10 litt.] L ἐκόφατο C C-M
48 κατήνεγκε : [ca. 9 litt.] L || 48–49 ἠῤῥατο – ἀποθανεῖν K P C C-M S H-M:
om. L || 49 αὐτῷ : [...]ῶ L | μὴ K P C C-M S H-M: καὶ μὴ L || 50 ψευδεὶς C
51 ἀληθὴς καὶ L P C C-M S H-M: om. K || 51–52 οὕτω – ψυχὴν K C C-M: om.
L οὕτω παραμεμύθηται, ἀλλ' αὐτὴν ἀπολέγεται τὴν ζωὴν P S H-M
52 ἱκανὸν : [...]νὸν L || 52–53 παραμύθιον L K P S H-M: παραμύθημα C C-M
53–54 δεσπότην – παραμυθησόμενον K P S H-M: υἱὸν δεσπότην εἵποιμι καὶ
L δεσπότην, ἔχεις τὸν παραμυθησόμενον C C-M || 55 κλαύσαντα L P S:
κλαύσοντα K C C-M H-M | τὸν¹ – ἀγκαλίσόμενον K P C C-M S H-M: τὸν
ἀγκαλίσόμενον, τὸν ἀναπαύσοντα L | καὶ τιμῆσοντα L K C C-M: τὸν
τιμῆσοντα P S H-M || 56 δὲ L K: μὲν P C C-M S H-M | παρούσαν L K P S H-M:
οἰκείαν C C-M || 57 χαράξαι : [...]ράξαι L | δὲ L K C: δ' P C-M S H-M
58 στενάζων μέγα L K P S H-M: μέγα στενάζων C C-M | καὶ L K P S H-M: ἢ
C C-M | ὠρυόμενος L K: ὀδυρόμενος P S H-M ὀδυρόμενος C ὀδυρόμενος C-M | σε
πάντοθεν L K P S H-M: πανταχόθεν σὲ C C-M

περιφυλάξαι σπεύδων και προθυμούμενος, οὐκ ἡδυνήθην ὑπεξελεῖν
 60 τῆς ἐπενεχθείσης σοι συμφορᾶς.

XV. <Θεόδωρος> Δοκειανός (ca. a. 1034 – post a. 1080)

ἀνεψιὸς τοῦ βασιλέως <Ἰσαακίου> τοῦ Κομνηνοῦ, <κουροπαλάτης>

40. Τῷ Δοκειανῷ, τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως, λυπουμένῳ ἐπὶ τῇ
 τελευτῇ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ

fortasse post 24.IX.1059

S 120 [P]

Οὐκ οἶδα τί γράψω ἢ τί σοι προσομιλήσω, αὐθέντα μου και
 ἀδελφέ, ἐπὶ τῇ καταλαβούσῃ σε συμφορᾷ, τίνα δὲ παραμυθίαν
 ἐπαγάγω τῇ ἡμέρῳ σου και φιλανθρώπῳ ψυχῇ· εἰ γὰρ αὐτός,
 ἀλλότριος ὢν τοῦ γένους, οὐ μετρίως τὸ πάθος ἤνεγκα, τοιούτου
 5 βλαστοῦ εὐγενοῦς ἀπορριζωθέντος ἀθρόον, τί ἂν γένοιο, ὁ και
 συγγένειαν πρὸς ἐκείνον και τὴν ἐντεῦθεν διάθεσιν εἰληφώς τε και

XV cf. Π 143 et Psel. Ἐπαναγνωστικὸν ὡς ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Δούκα
 κύρ Κωνσταντίνου = Or. min. 5,22–24 ὁ δὲ κουροπαλάτης κύρ Θεόδωρος ὁ
 τούτου ἀνεψιὸς και ὁ τὰ πάντα θαυμάσιος και εὐγενέστατος Δοκειανός. cf.
 etiam Varzos 1984,59–61 || **ep. 40** fortasse – 1059: cf. Varzos 1984,60 || **1–9** οὐκ
 οἶδα – ἀποδύρομαι: cf. Π 31,1–9 οὐκ οἶδα τίνα σοι παραμυθίαν προσάξω τῷ
 εὐγενεστάτῳ και λαμπροτάτῳ κυρίῳ μου, ἐπὶ τῷ κοινῷ πένθει και
 ἀπαρηγορήτῳ τοῦ φιλάτου σου ἀδελφοῦ· εἰ γὰρ οἱ ἀπὸ ψιλῆς θέας
 ἐγνωκότες ἐκείνον οὐ δύνανται φέρειν τὴν συμφορὰν, ἀλλὰ στενάζουσι και
 δακρύουσι, πῶς ἂν αὐτὸς ὑπενέγκῃς τὴν ἀπροσδόκητον ἀκοήν, ὁ ἐκ τῶν
 αὐτῶν ἐκείνῳ γονέων γεννηθείς, και τοὺς ἐκείνου τρόπους ἐξηλωκώς, και
 οἶον ἐπ’ ἐκείνῳ μόνῳ και ἀναπνέων και ζῶν; ἐγὼ τοιγαροῦν ὁ μὴ προσήκων
 κατὰ γένος ἐκείνῳ, ὁπότε τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου ἀκήκοα, ἄπνους
 ἐγεγόνειν και ἀκίνητος

59 περιφυλάξαι L K P S H-M: πεφυλάξαι C C-M || 59–60 ὑπεξελεῖν –
 συμφορᾶς L K P S H-M: ἐπεξελεῖν τὴν ἐπελθοῦσαν σοι συμφορὰν C C-M
ep. 40 L 79v–80v, U 176v–177v, P 217v, p¹ 151–152 (= P); tit. scripsi: τῷ
 Δοκειανῷ L τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως, λυπουμένῳ ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ
 πενθεροῦ αὐτοῦ U τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ
 P S || 1–2 αὐθέντα – ἀδελφέ U P S: om. L || 6 συγγένειαν U: τὴν συγγένειαν L
 συγγένειαν τὴν P S

S 82 TO THE EMPEROR ROMANOS IV DIOGENES, A LETTER OF CONSOLATION WHEN HIS EYES WERE CUT OUT

Psellos wrote to Romanos with very honourable vocatives, uncertain whether to mourn him as a most unfortunate man suffering myriad agonies, or to admire him as a great martyr, especially if he remained courageous and grateful to God. Psellos knew of no other innocent man so cruelly punished. But he assured him that all earthly events depend on God's providence and unsleeping eyes, and endurance would bring great rewards. It was bitter to be painfully deprived of sight after many previous sufferings; but he should gratefully enjoy the divine light of salvation already prepared for him, hating the sunlight he had lost. He had become an angel and martyr, his earthly diadem replaced by a heavenly crown. At the last judgment, he would stand brilliantly at God's right hand, his painful eyes kissed by all the company of heaven and God himself. Remembering this, he should rejoice in his sufferings, as God had found something divine in his humanity and would preserve it invisibly. Above all, Psellos swore that Michael VII was completely innocent, believing he had ensured Romanos' safety before the blinding intervened. He truly heard of it with floods of tears and grief, which still continued. It should console Romanos that his son and emperor mourned his fate. Psellos could not write the letter in blood or tears, but still wrote it, weeping because he failed to stop the terrible event.

Date etc.: summer 1072, between Romanos' blinding and his death on the island of Prote.

Moore 34: mss P, L, K, Y, C, p¹, p², t, a⁷, b. Korydaleus 1625, 121–3 ep. 6 (Greek text); Sathas 1874, xcvi–xcix; Hase and Miller 1875, 49–51, 666 (Greek text, Latin translation, notes); Rambaud 1877, 277 n. 1; Bezobrazov 1890/2001, 124–5 (Russian translation); Zervos 1919, 73 n. 6, 75 n. 1; Weiss 1973, 103 n. 336; Snipes 1981; Maltese 1989, 190 n. 25; Volk 1990, 36 n. 129; Lascaratos and Marketos 1992; De Vries-van der Velden 1997, 276 n. 11; De Vries-van der Velden 1999, 330 n. 39; Vryonis 2003, 3–18 (English translation 10–11); Grünbart 2005, 72, 138 n. 12, 228; Sarres 2005, 94 nn. 220–2, 205 n. 59, 212 n. 8, 221 nn. 50–1, 414 n. 13; Braounou-Pietsch 2010, 25–39, 40–41 (German translation); Jeffreys 2010, 87; Papaioannou 2013, 12 n. 34; Limousin 2014, 164.

S 83 To Constantine the megas droungarios when he invited him to a wedding [see [S 1](#) and following letters]